CÀTEDRA INNOVACIÓ EMPRESA

Diputació Tarragona

4t trimestre 2013

INFORME DE CONJUNTURA

L'economia del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Sumari

Ocupació 2
Atur 4
Preus 5
Dinamisme empresarial 6
Finançament 8
Comerç exterior 9

Previsions

Ocupació 😐
Atur ☹
Preus 😐
Dinamisme empresarial 😐
Finançament ☹
Comerç exterior 😐

Llegenda icones:

☹ Empitjora 😐 Igual ☺ Millora

Quart trimestre del 2013

La consideració general és que les grans dades macroeconòmiques del país milloren, tot i que s'accepta que ha passat la recessió, però no la crisi. Encara que pugui semblar contradictori, volem ser optimistes en el sentit que tot i que el PIB va caure un 1,2% durant l'exercici de 2013, el darrer trimestre va marcar un 0,3% positiu, una de les dades més elevades des dels inicis de la crisi. La prima de risc disminueix, l'augment de les exportacions es manté, les inversions estrangeres tornen a venir i, sense deixar d'acceptar les dificultats de solucionar la gravetat de les xifres de l'atur, l'optimisme de les altres dades vol difuminar aquest problema amb l'expectativa d'un futur immediat millor. Acceptem la possibilitat d'una certa millora global de l'economia, però si ens centrem en l'àrea de l'exercici per 2013, la dinàmica de creixement, tot i els resultats del turisme, no és més optimista que anys anteriors; al contrari, ho és menys del que poden representar aquestes xifres globals.

D'entrada, l'atur ha experimentat un fort augment el darrer trimestre; tot i que s'ha creat certa ocupació, la taxa d'aturats ha augmentat en quatre punts en dades interanuals. El mercat de treball de la zona no respon perquè no hi ha inversió ni massa expectatives empresarials, fet que es reflecteix en les dificultats creditícies que s'assenyalen a l'àrea, amb una disminució interanual del 17,34% el tercer trimestre de 2013 (al conjunt d'Espanya ha estat d'un 8,5%) i l'augment de procediments concursals. El nombre de societats creades es manté, però la seva capitalització ha experimentat un descens del 40,48% i ha passat de 37.100 euros a 22.080 l'any 2013.

Al costat d'aquesta situació ens trobem amb una disminució de preus de consum superior que en altres zones, la qual cosa és conseqüència d'un menor dinamisme de la demanda interna i uns resultats de -4,83% en la variació de les exportacions fins a l'octubre. La situació és preocupant, ja que no s'observen expectatives inversores ni foment de la demanda interna per a inversions i en aquestes circumstàncies és difícil que l'ocupació remunti i que l'atur disminueixi. Cal tornar a assenyalar que l'atur de llarga durada continua tenint un pes determinant en el total de persones aturades, ja que representa el 60,53% del conjunt.

Pel que fa a les perspectives per a l'exercici de 2014, potser el més optimista sigui assenyalar que acceptem la il·lusió de la recuperació del conjunt del país. Es pot confiar en un bon any turístic, que la Unió afrontarà els problemes monetaris i financers amb què es troba d'una manera decidida i que l'entorn favorable pot portar a dinamitzar l'economia de l'àrea a partir d'un major ús dels recursos productius existents a la zona i la seva bona localització.

INFORME ELABORAT PER:

Grup de Recerca d'Indústria i Territori (GRIT) - URV

Grit Grup de Recerca d'Indústria i Territori

cambraReus

Cambra de Comerç de Tortosa

Cambra Tarragona

Cambra de Comerç de Valls

1. ELS OCUPATS

Variació interanual de l'ocupació (Quart trimestre)

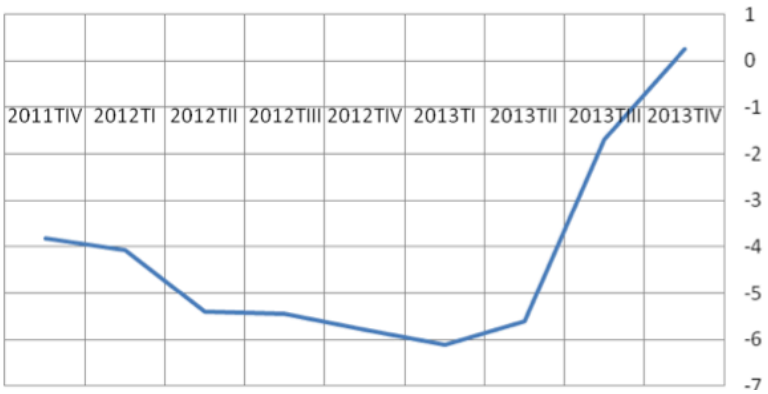

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

Els ocupats. Quart trimestre (en milers)

TOTAL	2010	2011	2012	2013
Nombre	335,6	322,8	304,1	304,9
Variació	2,20	-3,81	-5,79	0,26

	Agricultura	Indúsria	Construcció	Serveis
Milers				
2010	19,80	62,30	34,30	219,20
2011	17,30	59,30	30,80	215,40
2012	14,40	53,20	27,90	208,60
2013	13,70	49,10	26,10	216,00
Sig. Sectorial %				
2010	5,90	18,56	10,22	65,32
2011	5,36	18,37	9,54	66,73
2012	4,74	17,49	9,17	68,60
2013	4,49	16,10	8,56	70,84
Var. interanual %				
2010-11	-12,63	-4,82	-10,20	-1,73
2011-12	-16,76	-10,29	-9,42	-3,16
2012-13	-4,86	-7,71	-6,45	3,55

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

La caiguda en el nombre de persones ocupades ha estat una de les conseqüències de la crisi econòmica a la zona. Se n'ha produït una disminució constant des de l'inici de la crisi que s'ha aguditzat progressivament des del primer trimestre de l'any 2012. A partir de l'estiu de 2013, la caiguda de les dades interanuals d'ocupació s'alenteix i ens trobem amb una lleugera recuperació de l'ocupació al darrer trimestre de l'exercici.

L'anàlisi sectorial d'aquesta variació de l'ocupació per al darrer trimestre de 2013 indica la recuperació en els serveis, amb un 3,55%, i la forta caiguda de la indústria i la construcció. El sector primari també perd ocupació en aquest període. Si s'observen les dades des del darrer trimestre de 2010, la indústria ha perdut el 22% del nombre d'ocupats; la construcció, el 24%; l'agricultura, un 30%, mentre que en els serveis ha disminuït menys d'un 2%. En termes globals, és l'activitat terciària la que manté l'ocupació a l'àrea, ja que el pes d'aquesta activitat representa més del 70% de l'ocupació total de la zona. La indústria només representa un 16% a la baixa, igual que la construcció, que significa menys d'un 9%, el doble que el pes del sector agrari, que contràriament té un percentatge d'ocupació significativament elevat en el conjunt de l'àrea.

La terciarització de l'ocupació a la zona comporta un manteniment de l'ocupació femenina superior al de la masculina, tal com es pot observar en les variacions que es manifesten en el quadre adjunt. Aquesta dinàmica ens explica diversos fets a considerar sobre les particularitats de l'ocupació a la zona. En primer lloc, un desplaçament cap a actius més joves —tot i la significació de l'atur juvenil— i les dificultats de les persones grans (especialment dels homes) per integrar-se de nou en aquest mercat de treball. En segon lloc, no es poden deixar de considerar alguns aspectes generals de l'ocupació femenina com són una major ocupació a temps parcial, més flexibilitat i diferències salarials. La pèrdua d'ocupació industrial és molt preocupant i és una dinàmica difícil de canviar, tal com reflecteixen les dades dels darrers anys. Aquesta doble realitat, conjuntament amb la davallada de l'ocupació a la construcció, remarquen dificultats importants al mercat laboral de la zona per poder assolir nivells de demanda interna que impulsin l'activitat productiva.

1.1. L'ocupació comarcal

Variació interanual de l'ocupació des de 2010 per trimestres

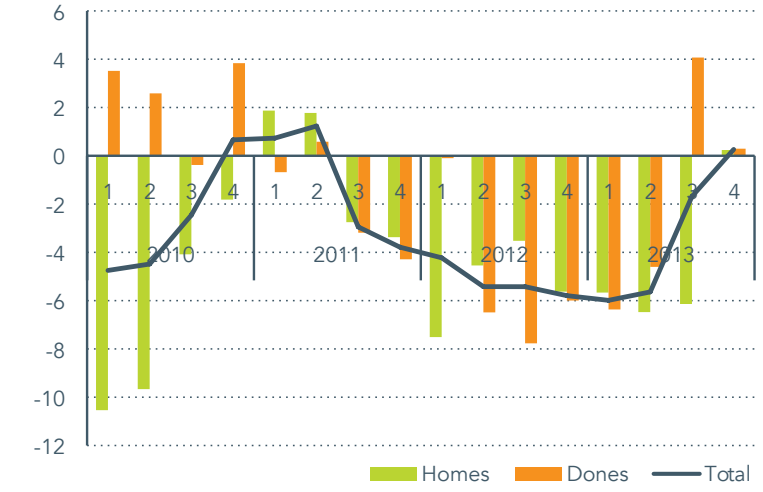

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

Variació interanual 4r trimestre 2013 (Número d'afiliats)

	Agricultura	Indúsria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	-4,55	1,27	-8,04	-0,66	-0,64
Baix Camp	-5,06	0,26	-7,51	0,42	-0,40
Baix Penedès	6,48	-3,76	-5,98	-0,33	-1,28
Conca de Barberà	0,79	-1,90	-23,64	2,53	-2,00
Priorat	-1,43	-2,72	-8,26	0,19	-1,65
Tarragonès	-6,98	-2,20	-6,39	0,34	-0,52
Camp de Tarragona	-2,95	-1,14	-7,51	0,27	-0,64
Baix Ebre	-2,59	-0,25	-8,37	-4,97	-4,48
Montsià	-0,98	-0,71	-15,83	4,14	1,14
Ribera d'Ebre	-4,45	-3,77	-9,78	0,30	-2,23
Terra Alta	-4,92	-4,99	-18,41	-0,88	-5,06
Terres de l'Ebre	-2,86	-1,09	-11,73	-1,17	-2,32
Província de Tarragona	**-2,90**	**-1,13**	**-8,45**	**0,03**	**-0,96**
CATALUNYA	-1,16	-2,04	-8,08	0,68	-0,32

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social

Variació interanual de l'afiliació a la Seguretat Social. Quart trimestre (RG+RETE)

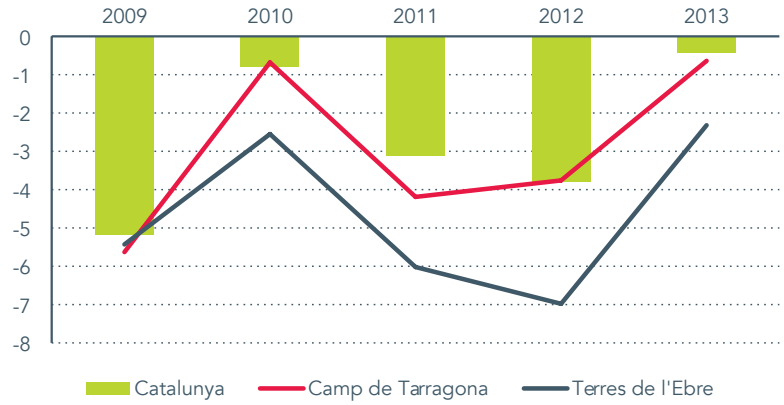

A partir de les dades de cotitzants a la Seguretat Social ens podem aproximar a la realitat de l'ocupació del darrer trimestre de l'exercici en l'àmbit comarcal i en variació interanual. Es pot observar com continuen manifestant-se negatives a la zona, tant pel que fa referència al Camp de Tarragona com a les Terres de l'Ebre. Aquesta disminució ha estat més elevada que la del conjunt de Catalunya i s'ha manifestat en totes les comarques, amb l'excepció del Montsià. Malgrat aquest descens, a diferència dels altres trimestres, en la valoració interanual s'observa una certa recuperació en el nombre de persones afiliades en el sector serveis a la majoria de comarques, amb l'excepció de l'Alt Camp, el Baix Penedès, el Baix Ebre i la Terra Alta; un increment en l'afiliació en el sector industrial a l'Alt Camp i el Baix Camp, i una variació positiva en l'agricultura del Baix Penedès i la Conca de Barberà.

Per comarques, el descens s'ha manifestat en totes excepte al Montsià pel fort augment dels serveis tot i la important caiguda de la construcció, però són notòries les caigudes al Baix Ebre en els serveis i la construcció i, també, a la Terra Alta. A la resta de comarques els descensos han estat més moderats principalment a les del Camp de Tarragona i més accentuats a les de Terres de l'Ebre. Globalment, s'observa un augment dels serveis, encara que inferior al conjunt català, i una caiguda superior i molt elevada de la construcció. L'agricultura disminueix més a l'àrea i la indústria menys, tot i que disminueix en totes les comarques menys a l'Alt i al Baix Camp, que no compensen la disminució d'altres punts industrials importants com el Tarragonès.

Tal com es reflecteix a la gràfica següent, els resultats d'anys anteriors del Camp i de l'Ebre, així com del conjunt de Catalunya, ens mostren que al darrer trimestre de 2013 la situació va experimentar una certa flexibilització a l'alça perquè el descens va ser menor. Tornem a la conjuntura de 2010 després de les fortes caigudes dels anys 2011 i 2012. Al gràfic es pot observar com aquesta disminució sempre ha estat superior a les comarques de l'Ebre que a les del Camp, que ha experimentat una evolució en el seu conjunt més similar a la del global català.

cambraReus · Cambra Tarragona · Cambra de Comerç de Tortosa · Cambra de Comerç de Valls

2. ELS ATURATS

Taxa d'atur. Quart trimestre

	Tarragona	Catalunya	Espanya
2009	17,62	17,01	18,83
2010	19,66	17,98	20,33
2011	21,81	20,50	22,85
2012	25,63	23,94	26,02
2013	27,00	22,30	26,00

Variació interanual de la taxa d'atur (quart trimestre)

	Tarragona	Catalunya	Espanya
2009-10	11,58	5,70	7,97
2010-11	10,94	14,02	12,40
2011-12	17,51	16,78	13,87
2012-13	5,35	-6,85	-0,08

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA

Variació de l'atur des de 4T de 2010

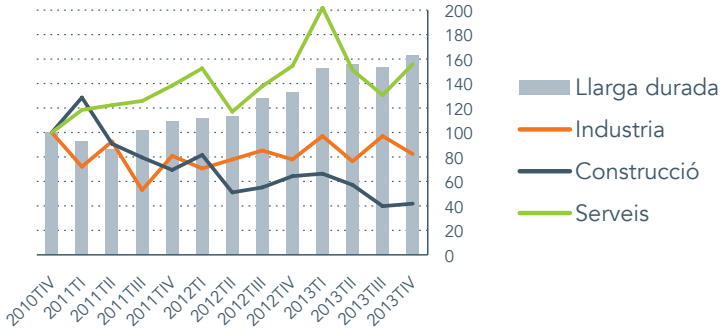

Font: Elaboració pròpia a partir de l'EPA

Els aturats. Anàlisi sectorial. Quart trimestre

	TOTAL	Agricultura	Indúsria	Construcció	Serveis	P. ocupació*
Milers						
2010	82,10	2,90	6,80	9,80	20,60	42,00
2011	90,00	3,60	5,50	6,80	28,50	45,70
2012	104,80	5,60	5,30	6,30	31,80	55,80
2013	113,00	2,90	5,60	4,10	32,10	68,40
Taxa d'atur	**TOTAL**	**Agricultura**	**Indúsria**	**Construcció**	**Serveis**	**Total sense p. ocupació***
2010	19,66	12,78	9,84	22,22	8,59	10,67
2011	21,80	17,22	8,48	18,08	11,68	10,73
2012	25,63	28,00	9,06	18,42	13,23	13,88
2013	27,04	17,47	10,24	13,58	12,94	12,76
Distribució	**TOTAL**	**Agricultura**	**Indúsria**	**Construcció**	**Serveis**	**P. ocupació***
2010	100	3,53	8,28	11,94	25,09	51,16
2011	100	4,00	6,11	7,56	31,67	50,78
2012	100	5,34	5,06	6,01	30,34	53,24
2013	100	2,57	4,96	3,63	28,41	60,53

* Aturats que cerquen la primera ocupació o fa més d'un any que estan desocupats.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EPA

Les dades de l'atur del darrer trimestre del 2013 han activat totes les alarmes a la zona. Tot i la rellevància d'aquest trimestre per destacar la situació d'un increment en la taxa d'atur per la forta estacionalitat de l'ocupació a l'àrea, les dades indiquen un augment de la taxa d'atur interanual d'un punt i mig, mentre que al conjunt català ha disminuït en més d'un i mig i a l'espanyol es manté.

La qüestió és per què augmenta l'atur d'una manera desproporcionada a les comarques del Camp i de l'Ebre, sobretot en un període en què es crea una certa ocupació en dades interanuals. Els criteris que podem considerar davant d'aquesta realitat és que l'atur a la zona augmenta més pel manteniment del nivell d'actius. Això va succeir el darrer trimestre de 2013, quan es va crear certa ocupació, però va augmentar molt l'atur. L'estacionalitat de l'ocupació a la zona porta a acceptar passar un temps sense treballar confiant en l'ocupació temporal, però quan s'acaba el cobrament de l'atur, un fet que està succeint si observem el nombre d'aturats de llarga durada i l'eventualitat de les condicions de treball, augmenten el nombre de persones actives per cercar feina en un mercat de treball on hi ha oportunitats periòdiques i això fa que augmenti la taxa d'atur encara que es creï ocupació neta.

En dades interanuals l'atur ha augmentat en unes 8.000 persones; l'ocupació, en menys de 1.000 i els actius laborals, en 9.000. És la variació en el nombre d'actius el que ens dóna aquesta elevada taxa d'atur. Però això no implica que no sigui preocupant que hi hagi moltes persones que volen estar en el mercat de treball i no troben ocupació.

Les dades del trimestre agreugen el problema dels aturats de llarga durada o de les persones que cerquen la seva primera ocupació, ja que han augmentat progressivament fins arribar a prop de 13.000 persones en dades interanuals, una dada que significa el 60,53% dels aturats de la zona.

Per sectors d'activitat, la rellevància de l'atur ha disminuït en tots en dades interanuals, ja que l'augment de l'atur es materialitza al preocupant grup de persones amb atur de llarga duració o que cerquen la primera ocupació, que augmenta en 12.600 persones, mentre que la variació total ha estat de 8.200. El nombre d'aturats en la indústria i els serveis ha augmentat en unes 500 persones, mentre que ha disminuït en la construcció i l'agricultura.

cambraReus · Cambra Tarragona · Cambra de Comerç de Tortosa · Cambra de Comerç de Valls

3. LA DINÀMICA DELS PREUS MINORISTES (IPC)

Índex de preus de consum. Desembre de 2013

Base 2011	Tarragona	Catalunya	Espanya
Índex general	104,09	105,34	104,56
Aliments i begudes no alcohòliques	105,00	105,71	105,41
Begudes alcohòliques i tabac	113,14	113,70	113,67
Vestit i calçat	108,26	110,67	109,18
Habitatge	106,41	107,38	106,91
Parament de la llar	100,63	103,61	102,05
Medicina	112,56	113,52	110,80
Transports	103,86	104,66	104,93
Comunicacions	90,06	89,98	90,06
Esbarjo i cultura	99,50	102,12	100,94
Ensenyament	115,01	118,43	114,85
Hotels, cafès i restaurants	102,16	101,65	100,97
Altres béns i serveis	100,97	105,333	104,293
Variacions interanuals %			
Índex general	-0,3	0,2	0,3
Aliments i begudes no alcohòliques	0,8	1,2	1,2
Begudes alcohòliques i tabac	4,8	5,3	5,6
Vestit i calçat	-0,2	0,0	0,0
Habitatge	-1,4	0,6	0,0
Parament de la llar	-1,5	0,5	-0,2
Medicina	-5,1	-4,2	0,0
Transports	0,6	0,6	1,0
Comunicacions	-6,5	-6,6	-6,6
Esbarjo i cultura	-1,6	-0,9	-1,2
Ensenyament	0,2	0,7	1,9
Hotels, cafès i restaurants	0,6	0,7	1,9
Altres béns i serveis	0,7	1,0	0,3

Font: INE

Variació de l'IPC

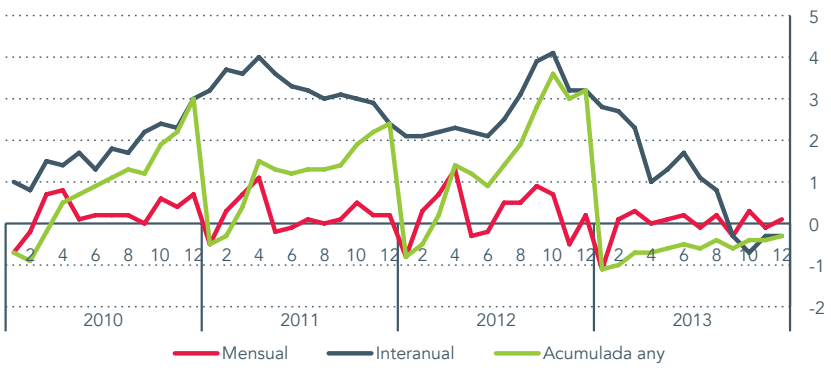

Font: INE

L'exercici acaba amb un descens de l'índex de preus de consum a l'àrea. Mentre que al conjunt d'Espanya augmenta en un 0,3% i al de Catalunya ho fa en un 0,2%, a les comarques del Camp i de l'Ebre es manifesta un indicador del -0,3%. Els darrers quatre mesos de l'any 2013 l'indicador va ser negatiu en comparació interanual. La caiguda de la demanda interna una vegada passada l'estacionalitat turística que la impulsa en la temporada estival ens porta a una situació d'una certa atonia en l'activitat minorista que obliga a ajustar els preus a la baixa. Aquesta dinàmica és general al país, però si observem l'indicador de l'IPC al quadre següent, la disminució és més acusada a la zona que a les altres àrees.

Per grups de preus, les disminucions de l'índex de la zona han estat superiors a les de les altres àrees en tots els grups, amb petites excepcions com són l'indicador de Transport, que és similar al català; l'indicador d'Altres, superior a l'espanyol, i l'indicador d'Hotels, cafès i restaurants, una mica superior al de les altres dues zones.

Observant la variació de l'indicador de preus de consum al gràfic, es detecta un comportament diferent pel que fa a la inflació acumulada en l'any. Si es compara l'exercici de 2013 en relació amb els anteriors, en aquells s'observa un ritme creixent més o menys intens, però l'any 2013 l'acumulat de l'exercici ha estat sempre per sota de zero. La qüestió és si estem en perill de deflació o de reordenació molt intensa a la zona de l'activitat minorista davant de la caiguda de la demanda. Les dues situacions són preocupants.

4. EL DINAMISME EMPRESARIAL

Estructura empresarial de la zona

	Total	SA	SRL	Altres soc.	Coop.	Org. autònoms	Com. de béns	Associa-cions	P. físiques
2013	51.368	1.288	17.141	18	455	116	2.047	3.886	26.417
2012	53.253	1.383	17.522	20	484	116	2.137	3.956	27.635
2011	54.534	1.438	17.767	20	490	126	2.150	3.948	28.595
2010	55.914	1.411	18.096	23	504	119	2.122	3.777	29.862
2009	56.915	1.445	18.328	24	524	105	2.104	3.626	30.759
2008	58.973	1.479	18.846	24	560	107	2.080	3.602	32.275
	Total	SA	SRL	Altres soc.	Coop.	Org. autònoms	Com. de béns	Associa-cions	P. físiques
2013	87,10	87,09	90,95	75,00	81,25	108,41	98,41	107,88	81,85
2012	90,30	93,51	92,97	83,33	86,43	108,41	102,74	109,83	85,62
2011	92,47	97,23	94,27	83,33	87,50	117,76	103,37	109,61	88,60
2010	94,81	95,40	96,02	95,83	90,00	111,21	102,02	104,86	92,52
2009	96,51	97,70	97,25	100,00	93,57	98,13	101,15	100,67	95,30
2008	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE

Variació interanual dels centres de cotització a la Seguretat Social. Quart trimestre de 2013 (RG+RETA)

	Agricultura	Indúsria	Construcció	Serveis	Total
Alt Camp	0,00	0,45	-12,93	-0,80	-1,84
Baix Camp	-2,38	3,93	-1,75	-0,60	-0,41
Baix Penedès	5,00	-4,46	-6,30	1,14	-0,17
Conca de Barberà	18,18	1,71	-10,53	0,91	0,00
Priorat	10,00	-5,49	-25,93	-0,51	-3,68
Tarragonès	0,00	0,67	-10,56	-0,55	-1,45
Camp de Tarragona	1,09	0,52	-7,51	-0,33	-0,99
Baix Ebre	1,47	1,38	-13,07	0,32	-1,22
Montsià	-6,00	1,26	-19,49	2,66	0,10
Ribera d'Ebre	5,26	3,57	-13,41	-3,04	-3,57
Terra Alta	-10,00	-9,52	-12,28	-1,33	-4,78
Terres de l'Ebre	-1,36	0,35	-15,00	0,72	-1,24
Província de Tarragona	0,00	0,47	-9,38	-0,11	-1,04
CATALUNYA	2,56	-1,56	-8,28	0,60	-0,44

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Seguretat Social

Nombre de societats empresarials creades (capital en milers d'euros)

Any	Nombre	Capital	Capital per societat
2009	1.073	101.429	94,53
2010	1.107	37.448	33,83
2011	1.185	36.518	30,82
2012	1.177	43.668	37,10
2013	1.141	25.192	22,08

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE

La pèrdua de teixit empresarial és una constant en l'economia de l'àrea des de l'any 2008. Aquesta dinàmica es va accentuar el 2013 per una disminució significativa del nombre d'empreses, superior a la dels altres anys si no considerem la disminució entre el 2008 i el 2009. El menor nombre d'unitats productives es manifesta en totes les estructures empresarials, però principalment en les persones físiques, les cooperatives i les societats anònimes i, en dades interanuals de 2013, també en comunitats de béns i associacions. Per contra, augmenta el nombre d'organismes autònoms en relació amb el 2008 i es manté respecte del valor de 2012.

A l'hora d'analitzar l'estructura empresarial de la zona i el seu dinamisme, hi ha una altra dada important que ens permet valorar aquesta evolució en l'àmbit comarcal i comparar-la amb el conjunt de la zona i de Catalunya: els centres de cotització a la Seguretat Social. Durant l'exercici de 2013, aquests centres disminueixen a les comarques del Camp i de l'Ebre més que al conjunt català en dades interanuals del darrer trimestre de 2013. La caiguda principal es dóna en la construcció, amb una forta disminució a les Terres de l'Ebre i de menor intensitat al Camp. Millor és el comportament dels serveis a les Terres de l'Ebre, amb increments al Baix Ebre i al Montsià. La indústria augmenta el nombre de centres de cotització en totes les comarques excepte el Baix Penedès, el Priorat i la Terra Alta, mentre que la construcció disminueix en totes d'una manera important i l'agricultura es troba amb una estructura similar a la de l'exercici anterior. En relació amb el conjunt català, la disminució de centres de cotització és proporcionalment superior a l'àrea tant pel que fa al Camp com a l'Ebre. La pèrdua de teixit empresarial és superior en serveis i construcció, mentre que la indústria experimenta un resultat més positiu en front de la davallada de l'1,56% del conjunt de Catalunya.

Aquesta disminució en l'oferta productiva ressalta les baixes expectatives tan d'inversió com de consolidació de projectes de l'àrea, una idea que podem complementar amb un altre indicador, com és el del nombre de societats empresarials creades i la seva capitalització. De l'anàlisi de les xifres del quadre es desprèn com el nombre de societats creades pràcticament es manté els darrers anys. No obstant això, el que sí s'altera i d'una manera important és el valor de capitalització d'aquestes societats, que és cada vegada menor des del 2009 i presenta una

Empreses concursades per activitat econòmica

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
Agricultura	**2**	**0**	**1**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Indústria i energia	**15**	**8**	**17**	**12**	**5**	**4**	**8**	**2**	**1**
Béns intermedis	8	3	7	4	1	0	0	0	1
Béns de capital	2	1	5	4	2	4	3	0	0
Béns finals	5	3	5	4	2	0	5	2	0
Altres	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Construcció	**13**	**9**	**11**	**9**	**6**	**2**	**0**	**0**	**0**
Serveis	**66**	**30**	**35**	**28**	**15**	**2**	**7**	**0**	**2**
Comerç	27	10	15	15	5	1	3	0	0
Transport	9	6	2	4	1	0	2	0	2
Hoteleria	11	1	1	1	2	1	1	0	0
Altres	19	13	17	8	7	0	1	0	0
TOTAL	**96**	**47**	**64**	**49**	**26**	**8**	**15**	**2**	**3**

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE

Deutors concursants per persona jurídica

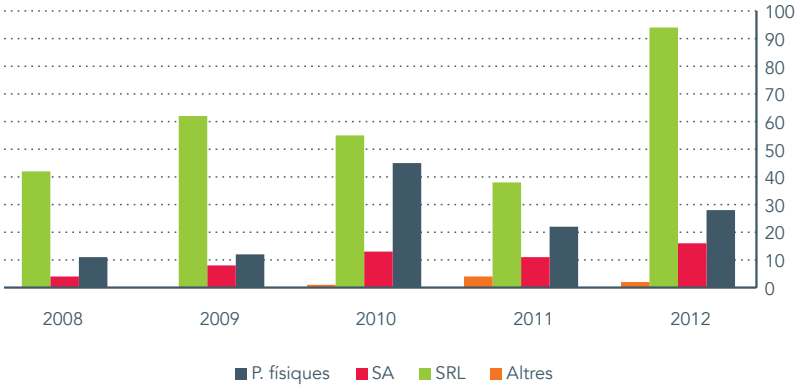

Font: Elaboració pròpia a partir de l'INE

caiguda important el 2013, exercici en què la capitalització per societat creada és molt inferior a la mitjana dels anys anteriors. La cautela en la inversió remarca aquesta manca d'expectatives a la zona. Tot i que hi ha el símptoma bo que es crea un nombre de societats similar al d'anys anteriors, això no ens pot fer perdre de vista la cautela en la inversió, que es manifesta pels menors recursos de què es dota les diferents societats creades.

Queda palès que les menors expectatives d'inversió i el deteriorament del teixit empresarial de la zona són una conseqüència del poc creixement econòmic que ens trobem des de 2009 i de les dificultats creditícies de les empreses, que després analitzarem amb més cura. Tanmateix, aquests elements causals tenen un efecte immediat com és l'augment del nombre d'empreses concursades. Els dos últims anys s'han duplicat en nombre i el 2012 ha superat el dificultós exercici de 2010. La majoria d'empreses que han entrat en procediment concursal pertanyen al sector dels serveis i, molt especialment, al comerç. Les industrials també tenen un pes notori en aquesta problemàtica, principalment les de béns intermedis, que no poden fer front a la disminució de la demanda i a la manca de finançament de circulant. Les de construcció representen un nombre relativament significatiu dins del total de les industrials.

Si considerem el gràfic on s'assenyala el conjunt d'empreses amb aquesta problemàtica per la seva figura jurídica, s'observa un augment en totes elles, però és més significatiu en les SRC, la qual cosa ens indica les dificultats de les petites i mitjanes empreses, la majoria de caràcter familiar, en la dinàmica econòmica actual a la zona.

5. EL FINANÇAMENT DE L'ACTIVITAT ECONÒMICA

Indicador de finançament de l'activitat econòmica

	Milers d'euros		Variació interanual		Relació crèdit/ dipòsit*100
	Crèdits	Dipòsits	Crèdits	Dipòsits	Indicador de palanquejament
Març-10	27.560.167	13.140.731	-1,07	1,77	209,73
Juny-10	27.605.057	15.124.438	0,24	13,49	182,52
Set.-10	27.189.413	13.239.246	-1,65	-0,29	205,37
Des.-10	26.928.559	13.001.536	-2,42	-3,27	207,12
Març-11	26.877.084	12.782.289	-2,48	-2,73	210,27
Juny-11	26.390.859	12.565.581	-4,40	-16,92	210,02
Set.-11	25.935.079	12.280.323	-4,61	-7,24	211,19
Des.-11	25.254.344	11.835.871	-6,22	-8,97	213,37
Març-12	25.013.888	11.500.598	-6,93	-10,03	217,50
Juny-12	24.485.353	11.622.410	-7,22	-7,51	210,67
Set.-12	24.626.928	11.262.932	-5,04	-8,28	218,65
Des.-12	21.895.949	11.625.159	-13,30	-1,78	188,35
Març-13	21.114.026	11.860.495	-15,59	3,13	178,02
Juny-13	20.636.742	12.313.036	-15,72	5,94	167,60
Set.-13	20.357.667	12.476.142	-17,34	10,77	163,17

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya

Relació entre crèdits i dipòsits

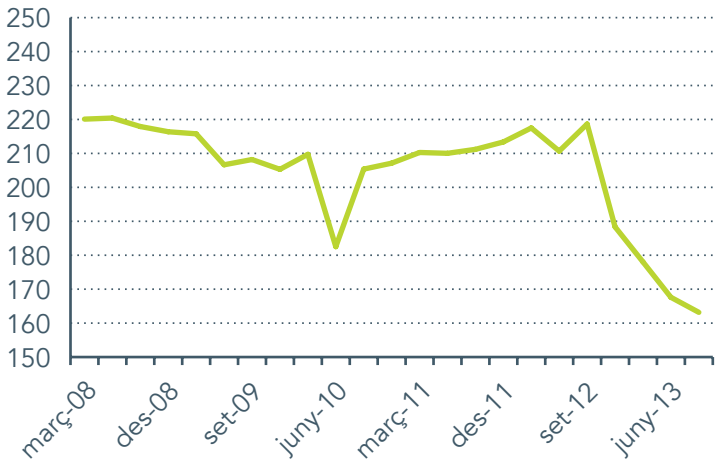

Font: Elaboració pròpia a partir del Banc d'Espanya

Durant l'exercici de 2013 hi ha hagut un fort fre en el finançament extern de les empreses i de les unitats de consum per part de les institucions financeres. Els bancs i les caixes han disminuït en un 17,34% en dades interanuals del tercer trimestre de l'exercici l'atorgament de crèdits a l'àrea. Al quadre s'observa que la caiguda ha estat constant des de l'any 2010, però mai no havia estat tan forta en termes relatius interanuals com durant l'any 2013, ja que ha representat una disminució superior als 4.500 milions d'euros. Queda palès que la manca de crèdit dificulta el correcte funcionament empresarial, un fet que sovint genera problemes d'estabilitat a les unitats productives i als procediments concursals. A més, la disminució creditícia també ha afectat els consumidors i ha condicionat la demanda interna amb el conseqüent efecte en tota l'activitat productiva i comercial de la zona.

Per una altra banda, al quadre també s'observa l'augment dels dipòsits durant l'exercici, principalment els de termini i estalvi, la qual cosa ens porta a considerar una altra problemàtica de l'economia de la zona que es tradueix, d'una banda, en la inseguretat de molts estalviadors, i de l'altra, en la manca d'expectatives d'inversió. Són dues consideracions que dificulten la dinamització de l'activitat i ens poden explicar, per dir-ho en termes suaus, la quietud que està experimentant l'economia de l'àrea.

La darrera columna del quadre, que es complementa amb el gràfic de sota i ens indica la relació existent entre cent euros de dipòsit i el volum de crèdit, és un indicador que pot explicar el palanquejament global de l'economia de l'àrea. De les xifres indicades al quadre es desprèn com la relació estava per sobre de 200 en la majoria de trimestres i com des del darrer trimestre de 2012 i durant tot l'exercici actual aquesta relació ha experimentat una caiguda important, fet que és conseqüència del menor crèdit que finança l'activitat de l'economia de l'àrea.

El finançament de l'activitat palanqueja a la baixa des de l'expansió d'anys anteriors, principalment des d'abans de 2008, quan hi havia una forta oferta creditícia, conseqüència de la significació de la construcció residencial i el sector immobiliari. En aquests moments es troba a la baixa tot i que des de l'any 2010 ja ha estat descomptat l'efecte del sector immobiliari. La caiguda del finançament no solament afecta al consum; també afecta, i principalment, a les empreses industrials i de serveis.

6. EL COMERÇ EXTERIOR

Exportacions i importacions de Tarragona (milers d'euros)

	Any 2012		Any 2013	
	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	640.694	906.386	567.808	991.830
Febrer	582.919	1.041.298	670.027	770.557
Març	674.528	1.118.097	582.052	849.970
Abril	525.776	1.082.538	594.490	876.283
Maig	603.886	1.067.046	672.630	993.908
Juny	534.979	848.582	560.460	796.686
Juliol	635.774	893.807	550.637	883.621
Agost	569.784	1.033.917	561.519	1.020.607
Setembre	666.670	1.163.491	542.689	1.169.855
Octubre	747.053	1.142.730	663.286	1.063.395
Novembre	621.167	804.375		
Desembre	624.000	774.488		
TOTAL	7.427.230	11.876.755	5.965.598	9.416.712

Variació interanual

	Exportació	Importació	Exportació	Importació
Gener	10,21	-12,68	-11,38	9,43
Febrer	11,07	37,39	14,94	-26
Març	20,37	21	-13,71	-23,98
Abril	-7,56	10,54	13,07	-19,05
Maig	-10,03	-3,21	11,38	-6,85
Juny	-11,8	-16,38	4,76	-6,12
Juliol	-11,67	-0,93	-13,39	-1,14
Agost	-0,08	-1,45	-1,45	-1,29
Setembre	11,45	9,18	-18,60	0,55
Octubre	22,16	51,82	-11,21	-6,94
Novembre	-0,08	-16,7		
Desembre	22,84	3,21		
TOTAL	3,99	4,84	-4,83	-9,59

Font: elaboració pròpia a partir de DGA

L'activitat exportadora i importadora ha estat essencial per mantenir un cert optimisme en l'activitat econòmica de l'àrea. El seu creixement ha estat continuat des de 2009, principalment pel que fa referència a les vendes a l'exterior, una dada que indica un important esforç per competir internacionalment per part de les empreses de la zona davant d'un mercat interior a la baixa. De les dades fins a l'octubre de 2013 es desprèn una certa fatiga de la dinàmica de creixement que s'havia manifestat fins al moment. Hi ha dificultats per créixer, però no tant per mantenir la quota de mercat de les exportacions, cosa que ens porta a reflexionar sobre la importància de dinamitzar la demanda interna per activar l'economia de l'àrea. Fins a l'octubre de l'any 2013, la variació interanual de les exportacions va patir un decreixement del 4,83% en dades acumulades de l'exercici, mentre que les exportacions van disminuir en un 9,59%.

En comparació interanual des de l'octubre i considerant els principals països compradors de la zona, l'exportació ha disminuït un 10,30% amb França, un 3,82% amb Alemanya, un 26,69% amb Itàlia, un 1,72% amb Portugal i un 0,96% amb els Estats Units. Per contra ha augmentat un 34,82% amb el Regne Unit i un 16,35% amb els Països Baixos. La caiguda en combustibles i química orgànica i inorgànica ha estat tan important que no ha pogut compensar el manteniment dels plàstics, el lleuger augment de l'alimentació i el fort increment del material elèctric.

El gràfic ens indica la tendència a la baixa de l'augment de les vendes a l'exterior des de finals de 2012, una línia que s'accentua a la segona meitat de l'exercici de 2013. Per contra, els indicadors d'importació, tradicionalment a la baixa els darrers anys, remunten d'una manera més clara durant els darrers mesos de l'any.

La variació interanual de les comarques de Tarragona assenyala un posicionament

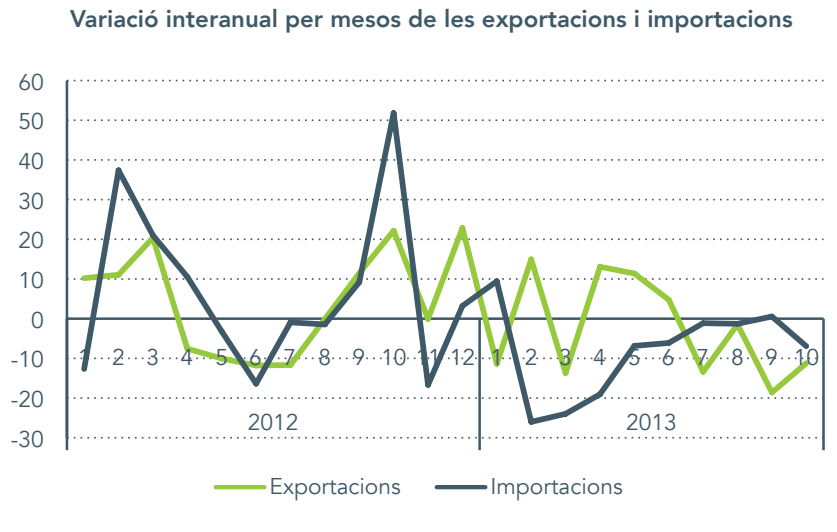

diferent del conjunt català i espanyol, que han experimentat una disminució del 0,46% en un cas i un increment del 4,29% en l'altre. Tot i que la variació interanual de les importacions ha estat negativa en les tres àrees, on la disminució ha estat significativa és a la zona. En relació amb l'exercici anterior, el pes de les exportacions de la zona en el conjunt català ha disminuït, i el mateix ha passat amb les importacions.

	Exportació	Importació
Tarragona		
Variació 2012-13. Acumulat octubre	-4,83	-9,59
Catalunya		
Variació 2012-13. Acumulat octubre	-0,46	-5,87
Espanya		
Variació 2012-13. Acumulat octubre	4,29	-3,90
Tarragona/Catalunya		
Any 2012	12,61	17,57
2013 fins a octubre	12,10	16,91

Font: elaboració pròpia a partir de DGA